

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Součkové a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Jaroslava Vlašína v právní věci žalobkyně: **T. P.,** zastoupené JUDr. Jiřím Macháčkem advokátem se sídlem Praha 11, Brodského 1678, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra,** Praha 7, Nad Štolou 3, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 11 Az 21/2004, o přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 1. 2004 č. j. OAM-1982/VL-07-P25-2000, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 5. 3. 2004 č. j. 11 Az 21/2004 – 10,

takto:

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 5. 3. 2004 č. j. 11 Az 21/2004 - 10 **se zrušuje** a věc **se** mu **vrací** k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Městský soud v Praze usnesením ze dne 5. 3. 2004 č. j. 11 Az 21/2004 - 10 zamítl návrh na ustanovení zástupce žalobkyni (dále i „stěžovatelka“) v řízení o žalobě podané proti rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 1. 2004 č. j. OAM-1982/VL-07-P25-2000, kterým nebyl žalobkyni udělen azyl dle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů. V odůvodnění usnesení Městský soud v Praze mimo jiné uvedl, že zákon jako jednu z podmínek pro vyhovění návrhu na ustanovení zástupce stanoví skutečnost, že je ustanovení zástupce třeba k ochraně práv žadatele. Po posouzení věci dospěl Městský soud v Praze k závěru, že v tomto stádiu řízení tato podmínka splněna není. Ze spisového materiálu je dle soudu patrno, že žalobkyně v souladu s poučením správního orgánu využila svého oprávnění domáhat se přezkoumání rozhodnutí žalovaného soudem a jí podaná žaloba má zákonem požadované náležitosti, zejména obsahuje označení napadeného rozhodnutí,

obsahuje důvody a námitky, které žalobkyni k podání žaloby vedly, obsahuje i výrok rozsudku. Navíc rozšíření žalobních bodů po uplynutí zákonem stanovené lhůty pro podání žaloby je podle § 72 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen "s. ř. s.") vyloučeno. Žalobkyně tedy svými vlastními úkony učinila vše, co mohla podle právních předpisů učinit k ochraně svých práv, dostatečně kvalifikovaným způsobem se obrátila na soud, v řízení o žalobě není právní zastoupení žalobkyně povinné. Dle názoru Městského soudu v Praze není dána podmínka potřebnosti k ochraně práv žalobkyně, jejíž splnění zákon vyžaduje k tomu, aby mohlo být žádosti žalobkyně vyhověno. Nesplnění této podmínky má za následek, že soud se již nezabýval druhou zákonem stanovenou podmínkou – splněním podmínek pro osvobození od soudních poplatků.

Proti citovanému usnesení Městského soudu v Praze podala stěžovatelka včas kasační stížnost, ve které projevila nesouhlas s usnesením a citovala část odst. 2 čl. 37 Listiny základních práv a svobod o tom, že každý má právo na právní pomoc v řízení před soudy, a to od počátku řízení. Stěžovatelka navrhla zrušit napadené usnesení Městského soudu v Praze a ustanovit jí právního zástupce.

Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

Nejvyšší správní soud přezkoumal v rozsahu a v mezích kasační stížnosti napadené usnesení Městského soudu v Praze a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Stěžovatelka v kasační stížnosti výslovně neoznačila zákonný důvod jejího podání, avšak z obsahu kasační stížnosti lze usuzovat, že je podána z důvodu uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tedy z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem, neboť stěžovatelka se domnívá, že má od počátku řízení u Městského soudu v Praze právo na právní pomoc v tomto řízení.

Nejvyšší správní soud konstatuje, že právo na právní pomoc zakotvené v ustanovení čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod patří k základním zásadám spravedlivého soudního procesu, přičemž zároveň dodává, že tomuto právu nekoresponduje povinnost soudu ustanovit účastníku soudního řízení zástupce v případech, kdy zákonem není vyžadováno povinné právní zastoupení účastníka řízení. Pro řízení o žalobách ve správním soudnictví platí ustanovení § 35 odst. 7 s. ř. s., podle kterého může předseda senátu navrhovateli (žalobci), u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to třeba k ochraně jeho práv, na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát. Z uvedeného zákonného ustanovení vyplývá, že účastníku řízení lze na základě jeho návrhu ustanovit zástupce tehdy, jestliže jsou splněny dvě podmínky, a to podmínka, že jde o účastníka, u něhož jsou dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, a také podmínka, že je to třeba k ochraně jeho zájmů.

Nejvyšší správní soud má za to, že v projednávané věci Městský soud v Praze nedostatečně posoudil právě podmínku potřebnosti ustanovení zástupce k ochraně zájmů stěžovatelky. V souladu s ustálenou judikaturou Nejvyššího správního soudu je nutno uvést, že potřebu ochrany práv v řízení před soudem totiž nelze omezovat toliko na podání žaloby samotné či na stanovení žalobních bodů, v jejichž mezích má soud žalobu projednat, ani na rozšíření či doplnění žaloby o důvody nové. Skutečnostmi, které nutně měly být při rozhodování o stěžovatelčině návrhu na ustanovení zástupce zjišťovány, jsou jak hmotněprávní charakter projednávané věci, tak stěžovatelčiny osobnostní a faktické poměry včetně úrovně jejího legitimně očekávatelného a předvídatelného podvědomí

o hmotných a procesních právech, která pro ní z včas podané žaloby vyplývají. Těmito skutečnostmi se však Městský soud v Praze nezabýval a otázku potřebnosti ustanovení zástupce zkoumal nesprávně pouze ve vztahu k případnému rozšiřování žalobních bodů.

Vzhledem k uvedenému Nejvyšší správní soud shledal oprávněným důvod podané kasační stížnosti dle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., neboť usnesení Městského soudu v Praze je nezákonné pro nesprávné posouzení právní otázky ohledně potřeby ustanovení zástupce k ochraně práv žalobkyně v řízení o žalobě soudem v předcházejícím řízení.

Z důvodů v tomto rozsudku uvedených Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek Městského soudu v Praze a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.), v němž je tento soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve smyslu ustanovení § 110 odst. 3 s. ř. s. V novém rozhodnutí rozhodne Městský soud v Praze i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti podle ustanovení § 110 odst. 2 s. ř. s.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 17. srpna 2005

JUDr. Marie Součková
předsedkyně senátu